

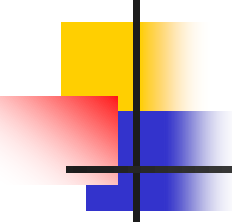
**ODSJEK ZA STUDIJ MOTORIČKIH POREMEĆAJA,
KRONIČNIH BOLESTI I ART-TERAPIJE**
Department for the Studies of the Motoric Disturbances, Chronic
Diseases and Art therapies
Edukacijsko – rehabilitacijski fakultet
SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
Faculty of Education and Rehabilitation Sciences
UNIVERSITY OF ZAGREB

**“PRAKTIKUM IZ KREATIVNE
TERAPIJE II ”**

B I B L I O T E R A P I J A

BIBLIOTERAPIJA

(grč. *biblion* – knjiga, knjižnica, *therapia* – liječenje)

**Biblioterapija se odnosi na plansku upotrebu književnog teksta
(*proza, poezija, bajke, mitovi, legende...*)
i književnih izražajnih sredstava
(*metafora, poredba, alegorija, rima, ritam...*),
u edukaciji i rehabilitaciji,
u cilju evaluacije i terapije različitih emocionalnih, kognitivnih i
interpersonalnih problema u osoba različite kronoliške dobi.**

Kortner-Aiex, N (1993): *Bibliotherapy*. Eric Digest. Eric Clearinghouse on Reading, English and Communication Digest. Bloomington.

Rudež, J. (2004): *Biblioterapija*. Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. (Magistarski rad).

FILOZOFIJSKE I TEORIJSKE OSNOVE PRIMJENE BIBLIOTERAPIJE U EDUKACIJSKIM I TERAPIJSKIM UVJETIMA

POVIJESNI PREGLED

Primjena literarnog predloška u liječenju i terapiji datira od vremena drevnog Egipta, čija su načela preuzeli grčki i rimski liječnici.

– Hipokrat i Galen ► ističu terapijsku ulogu recitiranja i slušanja poezije.

Prvi zapis o upotrebi terapije putem čitanja

**– Bagdad, 8. st. za kalife u Al Mansuri –
danonočno čitanje Kurana bolesnicima**

**- sve do 19. st. u Evropi – čitanje religioznih tekstova u zatvorima
i psihijatrijskim bolnicama**

**- Prva publikacija o terapijskoj ulozi književnosti – dr. John Minson Galt,
psihijatar u psihijatrijskoj bolnici u Virginiji – sredina 19. stoljeća**

**- 1939. godine – Američko liječničko udruženje utemeljuje prvo
Vijeće za biblioterapiju**

FILOZOFIJSKE I TEORIJSKE ODREDNICE PRIMJENE BIBLIOTERAPIJE

**Aristotel uvodi pojam katarze (grč. kátharsis – pročišćenje)
u relaciji s doživljajem umjetničkog djela, posebice pjesništvom, glazbom i tragedijom**

Aristotel (1992): Politika, VIII knjiga, Globus, Zagreb

**KATARZA - povezivanje spoznajnog i etičkog konteksta
s emocionalnim rasterećenje u cilju duhovne ravoteže.**

**Katarzički utjecaj pjesništva naglašava i
indijski pjesnik Bhavabhuti u drami**

“Utara Rama Caritra” (*Dalja sudbina Ramina*):

**“...Ništa više ne želim sveti čovječe !
Ova zanosna igra, koju je izazvalo
pjesničko nadahnuće, neka vas ohrabruje
i očisti srce kao što majčinska ljubav
utišava svaku bol, i neka vas kao voda
Gange, opere od svih vaših grijeha..”**

Zadaća je dramskog pjesništva

**“...da vrlini pokaže njezino rođeno lice,
zlu njegovu rođenu sliku, a samom
vremenu i licu svega njegov oblik i
otisak...”**

Shakespeare: “Hamlet”, III čin

U različitim filozofijskim i teorijskim pravcima naglašeno je estetsko iskustvo i estetski sud na slijedećim razinama: repcija, refleksija i emocionalni odgovor.

Prema Jaussu – “katharsis označava temeljno estetsko iskustvo, gdje je, naime, opažatelj u procesu prihvatanja umjetnosti odijeljen od praktičnih interesa i afektivnih mreža svoje svakodnevice, i preko estetskog zadovoljstva oslobođen za komunikacijsku identifikaciju, ili po Kantu – za slaganje s estetskim sudom.”

Jauss, H.R. (1978): Estetika percepcije, Nolit, Beograd

Prema Ingardenu – estetski doživljaj je spoj:

- emocionalnog (*estetsko uzbuđenje*),

- aktivno-stvaralačkog (*oblikovanje estetskog predmeta kao strukturane cjeline*) i - pasivnog (*prihvatanje kvalitativne tvorevine*) do razine kontemplacije.

Ingarden, R. (1971): O saznavanju književnog umjetničkog dijela, Književna misao, Beograd.

Freud, u okviru psihoanalitičke teorije, naglašava primjenu književnosti, i drugih umjetničkih sadržaja, u cilju otkrivanja potisnutih sadržaja.

Hussler kroz pojam “*transcedentalna intersubjektivnost*” naglašava proces nadilaženja osobnog iskustva kroz transcenciju i uništavanje starih ili stvaranje novih obrazaca interpersonalnih relacija.

Prstačić. M. (2002): Kreativnost i kozmička odgovornost čovjeka. Umjetnost i znanost u razvoju životnog potencijala. Zbornik radova. Hrvatska udruga za psihosocijalnu onkologiju, ERF/Sveučilišta u Zagrebu, 57-62

PSIHOLOŠKE ODREDNICE BIBLIOTERAPIJE

Književi tekst predstavlja jedinstveni spoj forme (*lexis*) i sadržaja (*logos*), odnosno strukture i značenja, doživljaja i izražavanja, odraz sustava vrijednosti u određenom društveno-kulturološkom kontekstu.

Povezanost forme i sadržaja ➤ induciranje estetičkog iskustva imaginacije

suportivna funkcija estetičke dimenzije

projekcija/introjekcija ↔ introspekcija
ideoafektiva prorada

KATARZA

uvid, operacionalizacija i integracija iskustva

“... Novi tekst budi u čitatelju sjećanje na pojedinosti iz već poznatog horizonta očekivanja, koji se onda mijenja i korigira ili samo reproducira... A iskustvo čitanja pridonosi ne samo očuvanju postojećih iskustava nego nagovještuje i neostvarene mogućnosti te otvara putove budućeg iskustva...” Jaus, H.R. (1978): Estetika percepcije, Nolit, Beograd

CILJEVI TERAPIJSKE INTERVENCIJE U OKVIRU BIBLIOTERAPIJE

- ✚ Iniciranje razumijevanja elemenata motivacije i modela ljudskog ponašanja
- ✚ Poticanje procesa samoprocjene
- ✚ Definiranje i razumijevanje self-koncepta
- ✚ Usmjeravanje pažnje na okolinu i ublažavanje egocentrizma
- ✚ Oslobađanje emocionalne i mentalne napetosti
- ✚ Uočavanje različitih mogućnosti suočavanja s konfliktnim sadržajem
- ✚ Prorada konstruktivnog plana akcije u rješavanju problema

Kortner-Aiex, N (1993): Bibliotherapy. Eric Digest. Eric Clearinghouse on Reading, English and Communication Digest. Bloomington.

OSNOVNI ELEMENTI U METODOLOGIJI PROVOĐENJA BIBLIOTERAPIJE:

- 1. procjena dominantnih emocionalnih, idejnih i/ili interpersonalnih sadržaja u svijesti pojedinca**
- 2. odabir prikladnog literarnog predloška**
- 3. inkubacija**
- 4. interpretacija, analiza, sinteza i procjena prezentiranog sadržaja**
- 5. evaluacija vlastitog ideoafektivnih odgovora**

BIBLIOTERAPIJA I EGZISTENCIJALNO ISKUSTVO

odabir literarnog predloška u odnosu na različite razine egzistencijalnog iskustva

Mitovi, bajke, legende,
pjesništvo, proza, drama...

MORALNI KONTEKST

razumijevanje moralnih načela (dobro i
zlo) i uzročno-posljedičnih odnosa

INTRAPERSONALNO ISKUSTVO

doživljaj sebe, introspekcija...

INTERPERSONALNE RELACIJE

*razumijevanje vlastitih i generalnih
socijalnih odnosa i interpersonalnih
determinanti*

AKTUALNO TRAUMATSKO ISKUSTVO

NEKI MOGUĆI NAČINI PRORADE DOMINANTNIH SADRŽAJA SVIJESTI INDUCIRANIH ODREĐENIM LITERARNIM PREDLOŠKOM

📖 Verbalna ili literarna ekspresija

📖 Evaluacija induciranih varijabli

📖 Likovna ekspresija

📖 Dramatizacija (igra uloga prema literarnom predlošku,
improvizacija, psihodrama...)